

حکم فسادانگیزی قیر رایگان را از بودجه حذف کنید

عضو مجمع تشخیص مصلحت هشدار داد اجبار وزارت نفت به تحویل قیر رایگان باعث فسادهای گسترده‌ای شده و اصرار برخی نمایندگان مجلس به افزودن این حکم فسادانگیز به لایحه بودجه، تعجب‌برانگیز است. احمدتوکلی، در نامه‌ای به نمایندگان مجلس خواستار حذف حکم الحاقی به تبصره یک لایحه بودجه موسوم به قیر رایگان شد.

گزارش «وطن امروز» از بند الحاقی تبصره یک لایحه بودجه ۹۹ درباره قیر تهراتی

نشت فساد از قیر لایحه

وجه مشترک گزارش‌های تمام دستگاه‌های نظارتی این است که این مصوبه فسادزا خواهد بود

گروه اقتصادی: حذف قیر تهراتی از قانون بودجه و گنجاندن منابع آن در بودجه طرح‌های عمرانی (طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) علاوه بر مبارزه با مفاسد گردش قیر در بازار زیرزمینی ثانویه، از تضییع منابع عمومی کشور و کاهش عایدی دولت در شرایط سخت تحریم اقتصادی جلوگیری می‌کند.

به گزارش «وطن امروز»، از سال ۱۳۹۳ با تصویب بند «ف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۳، بند «ی» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۴ و بند «ه» تبصره «۱» قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، تکلیف واگذاری قیر رایگان به قانون بودجه اضافه شد که بر اساس آن وزارت نفت مکلف شده است هر ساله مقدار معینی مواد اولیه قیر را به صورت رایگان در اختیار پروژه‌های عمرانی کشور قرار دهد. این در حالی است که بیش از ۸۰ درصد عرضه قیر کشور در اختیار بخش خصوصی است. همچنین ماده اولیه تولید قیر موسوم به وکیوم باتوم نیز توسط پالایشگاه‌ها تولید شده و به غیر از ۲ پالایشگاه دولتی امام خمینی (ره) سازنداراک و آبادان، مابقی از طریق بورس عرضه می‌شود. بنابراین فرآیند تحویل قیر رایگان که بر اساس قانون بودجه بر عهده وزارت نفت گذاشته شده، به دلیل اینکه حجم زیادی از وکیوم باتوم و قیر توسط بخش خصوصی تولید می‌شود، در اجرا با مشکلات فراوانی مواجه است. به طوری که در سال ۱۳۹۸ با کاهش درآمدهای وزارت نفت، اجرای تکلیف دولتی در بند «ه» تبصره «۱» بر زمین مانده است. دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور با توجه به این موضوع، این بند را حذف کرده بود اما در کمیسیون تلفیق مجدداً این موضوع به تصویب رسید. در بند الحاقی «۱» تبصره یک لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ آمده است شرکت ملی نفت ایران باید مقدار ۴ میلیون تن مواد اولیه قیر از منابع دریافتی خوراک مایع تحویلی به پالایشگاه‌ها را «از طریق خزانه‌داری کل کشور معادل ریالی نفت خام و «VB» تحویلی را به قیمت روز در حساب‌های فی‌مابین لحاظ و تسویه نماید». با توجه به این حکم، با فرض ثابت ماندن قیمت مواد اولیه قیر، حدود ۱۰۰ هزار میلیارد ریال از درآمدهای شرکت ملی نفت باید برای اجرای مصوبه کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ اختصاص یابد. متن بند الحاقی به این شرح است:

شرکت ملی نفت ایران مکلف است ۴ میلیون تن مواد اولیه قیر (VB) رایگان از محل خوراک تحویلی به پالایشگاه‌ها را تأمین و به صورت ماهانه در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط و در سقف سهمیه‌های زیر برای تأمین قیر مصرفی مورد تأیید سازمان ملی استاندارد ایران و تأمین سایر هزینه‌های تبدیل مواد اولیه به قیر و اجرای آسفالت طرح‌های مربوط قرار دهد. خزانه‌داری کل کشور مکلف است معادل ریالی نفت خام و «VB» تحویلی را به قیمت روز در حساب‌های فی‌مابین با شرکت مذکور لحاظ و تسویه نماید:

عرضه قیر رایگان ۳۳ تا ۳۶ درصد بیشتر از عرضه در بورس عایدی مالی دارد. این ۳۶ درصد بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۸ معادل ۲۲۰۰ هزار میلیارد تومان (رانت مستقیم) است. این عایدی با توجه به ناآرامی بازار انرژی و افزایش هزینه‌های انرژی، کاهشی کیفیت انجام آنها و تئانی برخی مدیران دولتی قرار بود تهراتی قیر روشی باشد تا با ملاحظه محدودیت‌های بودجه‌ای، بخشی از بدهی دولت را تهراتی و تسویه کند، حالا اما به بستر برای عدم شفافیت و فساد مالی تبدیل شده است. با توجه به نوسانات قیمت قیر در طول سال و قیمت گذاری غیر شفاف حواله‌جات قیر، آسفالت طلایی مدیران دولتی برجسته‌تر شده است. افزایش هزینه پروژه‌های عمرانی، کاهش کیفیت انجام آنها و تئانی میان مدیران دولتی با پیمانکاران با نگاه ابزاری به قیر تهراتی، از پیامدهای برقراری این نظام تسویه بوده است. دستگاه‌های اجرایی برای تسویه بدهی خود به پیمانکاران از این حواله‌ها استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه حواله‌ها قیمت گذاری شفاف ندارند، مدیران دستگاه‌های اجرایی باید درباره ارزش آنها تصمیم‌گیری کنند که در این مرحله بر اساس توافقات میان مدیران دستگاه‌های اجرایی و پیمانکاران، فسادهای متعددی اتفاق می‌افتد.

۵۰۰ هزار تن قیر کم می‌شود

سیدحمید حسینی، عضو اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی، بیان کرده است یکی از بزرگ‌ترین مشکلات عرضه قیر رایگان و تهراتی در پروژه‌های عمرانی انحراف و قاچاق این محصول نفتی به کشورهای همسایه است. از دیدگاه حسینی، در حالی مصرف قیر در ایران به ۳ میلیون تن رسیده است که کشوری مانند استرالیا، تنها ۶۰۰ هزار تن قیر در سال مصرف می‌کند. علاوه بر این سالانه بیش از ۵۰۰ هزار تن قیر در ایران به

سیدحمید حسینی، عضو اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی، بیان کرده است یکی از بزرگ‌ترین مشکلات عرضه قیر رایگان و تهراتی در پروژه‌های عمرانی انحراف و قاچاق این محصول نفتی به کشورهای همسایه است. از دیدگاه حسینی، در حالی مصرف قیر در ایران به ۳ میلیون تن رسیده است که کشوری مانند استرالیا، تنها ۶۰۰ هزار تن قیر در سال مصرف می‌کند. علاوه بر این سالانه بیش از ۵۰۰ هزار تن قیر در ایران به

پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها

مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی به نقد این مصوبه پرداخته است. در بخشی از این گزارش اینچنین آمده است: عدم نظارت بر نحوه تخصیص، توزیع و مصرف این قیرها باعث بروز مشکلات و سوءاستفاده‌های فراوانی می‌شود. تحویل گرفتن قیر رایگان توسط برخی پیمانکاران طرف قرارداد و فروش آن در بازار غیررسمی با قیمتی کمتر از قیمت واقعی و عرضه‌شده در بورس است. بزرگ‌ترین مشکل پیش آمده در این زمینه است که علاوه بر غیرواقعی شدن قیمت کشف شده قیر در بورس کالا و تضییع سرمایه کشور، زمینه‌ساز قاچاق این کالا نیز می‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود ردیف منابع و مصارف برای تحویل قیر رایگان در بودجه مشخص شود تا اولاً محل تأمین منابع این بند مشخص و ثانیاً مصارف آن شفاف تر و قابل پیگیری شود.

با توجه به اینکه شرکت‌های پالایشی، نفت خام را به ۹۵ درصد قیمت فوب خلیج فارس از شرکت ملی نفت ایران خریداری کرده و به ازای آن ۵۰۰ هزار دلار اصلی را به شرکت ملی پالایش و بخش تحویل می‌دهند، لذا منابعی برای انجام تعهد قیر رایگان وجود ندارد. اما برای تنظیم بازار قیر و تشویق تولیدکنندگان قیر به عرضه آن در داخل و در نتیجه تسهیل شرایط برای پروژه‌های عمرانی می‌توان مالیات ویژه‌ای برای صادرات قیر در نظر گرفت تا تولیدکنندگان رغبتی به صادرات این محصول نداشته باشند و عرضه قیر در داخل به طور منظم انجام شود. با توجه به آنچه گفته شد، انتظار می‌رود نمایندگان مجلس در جریان بررسی لایحه بودجه ۹۹ با مصوبه کمیسیون تلفیق مجلس درباره عرضه مجدد قیر رایگان در سال آینده مخالفت کنند.

قیر و فساد قانونی!

در تبصره یک لایحه بودجه در کشور سالانه ۵.۵ میلیون تن قیر تولید می‌شود. ماده اولیه قیر وکیوم باتوم است که فرآورده نهایی پالایشگاه است. قیرسازان با خرید این ماده اولیه قیر تولید می‌کنند. معمولاً در کشور دو روش برای عرضه قیر وجود دارد: ۱- بورس کالا ۲- قیر رایگان (تهراتی)

عرضه از طریق بورس کالا

شفافترین و کم عارضه‌ترین روش عرضه

قیرسازان پس از دریافت وکیوم باتوم از پالایشگاه‌ها و تولید قیر، آن را در بورس عرضه می‌کنند. در این روش، خریداران (پیمانکاران کارهای عمرانی یا صادرکنندگان و...) می‌توانند قیر را خریداری کنند.

از قیر تولیدی کشور از این روش ۲۰٪ معامله می‌شود.

بیمانکاران و صادرکنندگان | بورس کالا | قیرسازان (تولید قیر) | پالایشگاه

عرضه قیر رایگان (تهراتی)

غیر شفافترین و فسادنازترین روش عرضه

بر اساس بند ۵ تبصره ۱ قوانین بودجه، حدود ۸۰٪ از قیر تولید شده در کشور به صورت عرضه ۴ میلیون تن وکیوم باتوم در اختیار دستگاه‌های اجرایی قرار می‌گیرد (وزارت راه و راهسازی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت کشاورزی، شوراهای و بنیاد مسکن)

حجم عرضه قیر رایگان در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷

شرکت ملی نفت باید در ازای تحویل خوراک رایگان به پالایشگاه‌ها، معادل ریالی ماده اولیه قیر را به خزانه داری تحویل دهد. متأسفانه بر این فرآیند، دستگاه اجرایی برای تسویه بدهی خود با پیمانکاران و انجام پروژه‌های عمرانی به آنها حواله می‌دهند. پیمانکاران با تحویل حواله به قیرسازان قیر تحویل می‌گیرند.

پالایشگاه | قیرسازان (تولید قیر) | بیمانکاران | شرکت ملی نفت | خزانه‌داری | بیمانکاران | بیمانکاران

فساد و عوارض نامطلوب عرضه قیر به روش رایگان (تهراتی)

رانت ۳۶٪ پیمانکاران

بنا بر گفته‌های مشاور وزیر نفت (اسفند ۱۳۹۸) قیرسازان در سال ۱۳۹۸ قیر رایگان را به میزان ۳۳ تا ۳۶ درصد بیشتر از عرضه در بورس کالا عرضه می‌کنند. این رانت مستقیم است. این عایدی با توجه به ناآرامی بازار انرژی و افزایش هزینه‌های انرژی، کاهشی کیفیت انجام آنها و تئانی برخی مدیران دولتی قرار بود تهراتی قیر روشی باشد تا با ملاحظه محدودیت‌های بودجه‌ای، بخشی از بدهی دولت را تهراتی و تسویه کند، حالا اما به بستر برای عدم شفافیت و فساد مالی تبدیل شده است. با توجه به نوسانات قیمت قیر در طول سال و قیمت گذاری غیر شفاف حواله‌جات قیر، آسفالت طلایی مدیران دولتی برجسته‌تر شده است. افزایش هزینه پروژه‌های عمرانی، کاهش کیفیت انجام آنها و تئانی میان مدیران دولتی با پیمانکاران با نگاه ابزاری به قیر تهراتی، از پیامدهای برقراری این نظام تسویه بوده است. دستگاه‌های اجرایی برای تسویه بدهی خود به پیمانکاران از این حواله‌ها استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه حواله‌ها قیمت گذاری شفاف ندارند، مدیران دستگاه‌های اجرایی باید درباره ارزش آنها تصمیم‌گیری کنند که در این مرحله بر اساس توافقات میان مدیران دستگاه‌های اجرایی و پیمانکاران، فسادهای متعددی اتفاق می‌افتد.

فساد برخی مدیران دولتی

دستگاه‌های اجرایی برای تسویه بدهی خود با پیمانکاران از این حواله‌ها استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه حواله‌ها قیمت گذاری شفاف ندارند، مدیران دستگاه‌های اجرایی باید درباره ارزش آنها تصمیم‌گیری کنند که در این مرحله بر اساس توافقات میان مدیران دستگاه‌های اجرایی و پیمانکاران، فسادهای متعددی اتفاق می‌افتد.

قاچاق قیر

بر اساس نظر رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی (اسفند ۱۳۹۸) یکی از بزرگ‌ترین مشکلات عرضه قیر رایگان و تهراتی در پروژه‌های عمرانی انحراف و قاچاق این محصول نفتی به کشورهای همسایه است. از دیدگاه حسینی، در حالی مصرف قیر در ایران به ۳ میلیون تن رسیده است که کشوری مانند استرالیا، تنها ۶۰۰ هزار تن قیر در سال مصرف می‌کند. علاوه بر این سالانه بیش از ۵۰۰ هزار تن قیر در ایران به

فساد در زنجیره توزیع

بنا بر گفته‌های مشاور وزیر نفت (اسفند ۱۳۹۸) قیرسازان در سال ۱۳۹۸ قیر رایگان را به میزان ۳۳ تا ۳۶ درصد بیشتر از عرضه در بورس کالا عرضه می‌کنند. این رانت مستقیم است. این عایدی با توجه به ناآرامی بازار انرژی و افزایش هزینه‌های انرژی، کاهشی کیفیت انجام آنها و تئانی برخی مدیران دولتی قرار بود تهراتی قیر روشی باشد تا با ملاحظه محدودیت‌های بودجه‌ای، بخشی از بدهی دولت را تهراتی و تسویه کند، حالا اما به بستر برای عدم شفافیت و فساد مالی تبدیل شده است. با توجه به نوسانات قیمت قیر در طول سال و قیمت گذاری غیر شفاف حواله‌جات قیر، آسفالت طلایی مدیران دولتی برجسته‌تر شده است. افزایش هزینه پروژه‌های عمرانی، کاهش کیفیت انجام آنها و تئانی میان مدیران دولتی با پیمانکاران با نگاه ابزاری به قیر تهراتی، از پیامدهای برقراری این نظام تسویه بوده است. دستگاه‌های اجرایی برای تسویه بدهی خود به پیمانکاران از این حواله‌ها استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه حواله‌ها قیمت گذاری شفاف ندارند، مدیران دستگاه‌های اجرایی باید درباره ارزش آنها تصمیم‌گیری کنند که در این مرحله بر اساس توافقات میان مدیران دستگاه‌های اجرایی و پیمانکاران، فسادهای متعددی اتفاق می‌افتد.

اختلال در بازار بورس

بنا بر گفته‌های مشاور وزیر نفت (اسفند ۱۳۹۸) قیرسازان در سال ۱۳۹۸ قیر رایگان را به میزان ۳۳ تا ۳۶ درصد بیشتر از عرضه در بورس کالا عرضه می‌کنند. این رانت مستقیم است. این عایدی با توجه به ناآرامی بازار انرژی و افزایش هزینه‌های انرژی، کاهشی کیفیت انجام آنها و تئانی برخی مدیران دولتی قرار بود تهراتی قیر روشی باشد تا با ملاحظه محدودیت‌های بودجه‌ای، بخشی از بدهی دولت را تهراتی و تسویه کند، حالا اما به بستر برای عدم شفافیت و فساد مالی تبدیل شده است. با توجه به نوسانات قیمت قیر در طول سال و قیمت گذاری غیر شفاف حواله‌جات قیر، آسفالت طلایی مدیران دولتی برجسته‌تر شده است. افزایش هزینه پروژه‌های عمرانی، کاهش کیفیت انجام آنها و تئانی میان مدیران دولتی با پیمانکاران با نگاه ابزاری به قیر تهراتی، از پیامدهای برقراری این نظام تسویه بوده است. دستگاه‌های اجرایی برای تسویه بدهی خود به پیمانکاران از این حواله‌ها استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه حواله‌ها قیمت گذاری شفاف ندارند، مدیران دستگاه‌های اجرایی باید درباره ارزش آنها تصمیم‌گیری کنند که در این مرحله بر اساس توافقات میان مدیران دستگاه‌های اجرایی و پیمانکاران، فسادهای متعددی اتفاق می‌افتد.

کاهش کیفیت قیر و پروژه‌های عمرانی

با توجه به نبود نظارت، پیمانکاران انگیزه دارند قیر کم‌کیفیتی را تحویل دهند. متأسفانه بر این فرآیند، دستگاه اجرایی برای تسویه بدهی خود با پیمانکاران و انجام پروژه‌های عمرانی به آنها حواله می‌دهند. پیمانکاران با تحویل حواله به قیرسازان قیر تحویل می‌گیرند.